

H A R
C E R
S K A

A F R
Y K A

WOLONTARIAT

W tej broszurze opowiemy Ci o projekcie „**Harcerska Afryka**”, który jako instruktorki i instruktorzy ZHR aktualnie realizujemy. Działania w Afryce stały się dla nas bardzo ważnym polem służby na rzecz naszej ojczyzny i innych ludzi, oraz fantastyczną przygodą,

w którą chcemy angażować jak najwięcej osób. W dalszej części przybliżymy Ci cele i założenia dwóch edycji projektu, ich przebieg, efekty oraz plany kontynuacji działań harcerek i harcerzy ZHR w Afryce Południowej w następnych latach!

Pwd. Lena Olszewska

Inicjator i organizatorka projektu Harcerska Afryka. Instruktor ZHR, drużynowa 20 WDHeK Bukowina im. Barbary Jamiołkowskiej „Ary”. Od 06/2020r. zasiada w radzie Fundacji20.

Studentka II roku na wydziale Architektury w Warszawie. Interesuje się designem, grafiką, fotografią.

Uwielbia podróże-czerpie z nich inspirację i często wykorzystuje je w swoich projektach. Chętnie podejmuje wyzwania, a powierzone zadania stara się rozwiązywać w sposób kreatywny. Niedawno rozpoczęła pracę w social media.

Pwd Ignacy Olszewski

Inicjator i organizator projektu Harcerska Afryka. Instruktor ZHR, drużynowy drużyny Orlej – 265 Warszawskiej Drużyny Harcerzy „ CZATA”. Od 06.2020r Członek Zarządu Fundacji20. Miłośnik wszelkiego rodzaju podróży, sportów ekstremalnych, jazdy konnej i francuskiego. Uwielbia realizować kreatywne projekty i podejmować nowe wyzwania. Student Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku Logistyka Mediów. Zawodowo „Social Media Specialist” w agencji reklamowo-marketingowej.

Hm. Michał Synowiec „Zetor”

Pomysłodawca i organizator projektu Harcerska Afryka.

Instruktor ZHR mający w dorobku bycie komendantem wielu przedsięwzięć harcerskich takich jak: Białe Służby (1997’, 1999’, 2001’, 2005’), kursy instruktorskie i metodyczne, złoty chorągwi i hufców, były drużynowy drużyny harcerskiej oraz wędrowniczej. Były wice-naczelnik Harcerzy ZHR, Szef Wydziału Wędrowników OH-y, Szef Komisji Rewizyjnej ZHR. Kierownik projektów pomocowych dla Polonii, animator i twórca przedsięwzięć związanych z Dniem Papieskim. Od ponad 20 lat zajmujący się zawodowo dżunglą, buszem i pustynią.

Phm. Marianna Wiszniewska

Organizatorka projektu Harcerska Afryka. Instruktor ZHR, hufcowa WHH -ek „Studnia”. Wcześniej prowadzona drużyna harcerki 299 „Rude Mrówki” oraz drużyny wędrowniczki 299 „Bursztyn”. Studentka IV roku na Historii Sztuki. Interesuje się designem, projektowaniem doświadczeń użytkownika. Na co dzień śpiewam w chórze i pasjonuje się tańcem tradycyjnym. Uwielbiam żeglować, chodzić po górach (szczególnie zimą) i jeździć na rowerze. Przebywanie w naturze jest moją odskocznią od codzienności. Jestem zawsze gotowa do podejmowania nowych wyzwań.

MISJA HARCERSKIEJ AFRYKI:

- Odnajdywanie, inwentaryzacja, renowacja i ochrona polskich miejsc pamięci w Afryce Południowej oraz budowanie świadomości o losach wygnanych Polaków.
- Niesienie pomocy najbardziej potrzebującym mieszkańcom Afryki w ramach Harcerskiego Wolontariatu w Afryce.
- Budowanie relacji i współpraca ze studentami z Zimbabwe uczącymi się w Polsce.
- Budowanie relacji i wspólne realizowanie projektów z Polonią Południowoafrykańską.

Wszystko zaczęło się w lipcu 2017r. gdy pasjonat historii i podróżnik hm Michał Synowiec "Zetor" zaproponował by w 2018r. uczcić 100 rocznicę Odzyskania Niepodległości przez Polskę w niebanalny sposób. Organizując misję w Afryce mającą na celu przywrócenie pamięci o Polakach, Sybirakach, ich życiu, miejscach, które zamieszkiwali, a także w których ostatecznie spoczęli. Wielu z nim nigdy nie dane było powrócić do wolnej ojczyzny.

Chcieliśmy zrobić coś dla tych, którzy odegrali ważną rolę w historii Polski, a o których mało kto pamięta. Podjęliśmy się próby przywrócenia pamięci o Polakach, którzy w latach 1942-1952, po opuszczeniu ZSRR razem z armią gen. Andersa trafili do Afryki i nigdy z niej nie powrócili, pozostawić trwały ślad służby w miejscu narodzin Scouting'u oraz stworzyć obszar, który będzie wspierał budowanie postaw aktywności obywatelskiej, promował służbę, wzmacniał naszą wrażliwość, umożliwiał budowanie relacji międzynarodowych i wspierał rozwój osobisty.

Hymn harcerzy w Afryce

*„Podaj dłoń, równaj krok, wedrój żwawo
W słońce patrz, naprzód idź, lewa, prawa
Wedrój z nami po przygodę, nie patrz wcale na pogodę
Najważniejsze żeby razem być!*

*Zamknij oczy na chwilę i ucisz serca bicie
A wtedy może usłyszysz przyrody tętniące życie
Zobaczysz niebo błękitne i ujrzysz słońce gorące
I kwiat protei na wzgórzach, a może słonie tańczące?
Bo my mieszkamy w Afryce i tutaj drużynę mamy
I chociaż w sercach jest Polska, Afrykę również kochamy*

*Podaj dłoń, równaj krok, wedrój żwawo
W słońce patrz, naprzód idź, lewa, prawa
Wedrój z nami po przygodę, nie patrz wcale na pogodę
Najważniejsze żeby razem być!''*

W projekt początkowo zaangażowanych było ponad 40 osób: harcerki i harcerze ZHR, przyjaciele i weterani harcerstwa, Polonia, historycy z Krakowa i wielu innych. Powstały specjalnie departamenty zajmujące się całym spektrum zadań przybliżających nas do realizacji projektu.

- Regularnie odbywały się spotkania, podczas których wyznaczaliśmy cele na nadchodzące tygodnie.
- Powstał plan pracy wyprawy dokładnie opisujący misję Harcerskiej Afryki i sposób realizacji celów.
- Poznawaliśmy historię Polaków na Czarnym Lądzie i kulturę Afryki.
- Powstał preliminarz uwzględniający wszystkie wydatki związane z organizacją tak dużego wydarzenia.
- Relacja z przygotowań na bieżąco pojawiała się na stronie na Facebooku, dzięki czemu co raz więcej osób wspierało projekt.

-Wzięliśmy udział w prelekcji i szkoleniu przeprowadzonym przez historyków z **Centrum Dokumentacji Zsyłek Wypędzeń i Przesiedleń (CDZWIP) UP** w Krakowie, którzy jako jedni z pierwszych rozpoczęli prace mające na celu ochronę polskich miejsc pamięci w Afryce oraz nawiązaliśmy z nimi długotrwałą współpracę.

- Nawiązaliśmy kontakt z przedstawicielami **Polonii w Johannesburgu**, którzy bardzo zaangażowali się w projekt oferując miejsce noclegowe, pomoc w załatwianiu spraw na miejscu etc.
- Nawiązaliśmy kontakt z **byłymi instruktorami ZHR i przyjaciółmi harcerstwa**, którzy okazali nam ogromne wsparcie podczas przygotowań.

Najtrudniejszym i kluczowym elementem było pozyskanie funduszy na organizację wyprawy. Dofinansowania, które udało się pozyskać pozwoliły na pokrycie kosztów misji 6 instruktorów oraz przedstawiciela CDZWIP.

Po zakupie biletów lotniczych, Malarone (leki na malarię), odpowiednich ubrań i wykonaniu szczepień tropikalnych **byliśmy gotowi by wyruszyć na misję!**

HARCERSKA AFRYKA 2018

Projekt, który dla wielu wydawał się niemożliwy do zrealizowania stał się dowodem na to, że

„gdy robi się coś dobrego to ma się Boże błogosławieństwo!”

– cyt. Pan Stefan, fundator ośrodka dla osieroconych dzieci z HIV w RPA.

Po wylądowaniu w Johannesburgu zrozumieliśmy, że ta ambitna wyprawa właśnie się zaczyna! Przed nami prawie 3 tygodnie na drugim końcu świata, w RPA, Botswanie i Zimbabwie, podczas których mamy do wykonania wiele zadań!

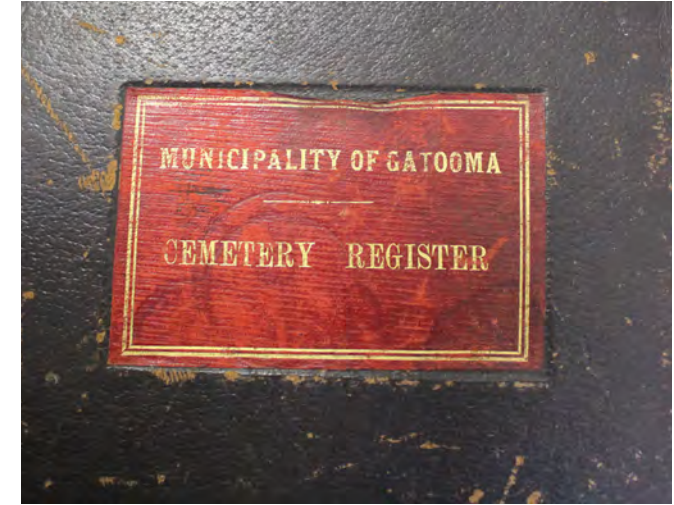
DO NAJWAŻNIEJSZYCH CELÓW HARCERSKIEJ AFRYKI 2018 NALEŻAŁO M.IN:

- Dotarcie do 3 polskich nekropolii znajdujących się w Rusape, Marandellas i Gatoomie (Zimbabwe)

- Inwentaryzacja cmentarzy: dokumentacja fotograficzna, pomiary kwater, szkice, nagrania etc.

- Dotarcie do informacji o Polakach w lokalnych urzędach miejskich.

- Dotarcie do dokumentów znajdujących się w Archiwum Narodowym Zimbabwe w Harare na temat obecności Polaków w Afryce oraz wykonanie ich skanów.

- Odnalezienie za pomocą starych map dawnych polskich osiedli w Ngesi i Rusape oraz odszukanie mieszkańców, którzy mogli pamiętać naszych rodaków

- Dotarcie do dawnej Polsko-Brytyjskiej Szkoły dla Dziewcząt w Diggelfold, której uczennice były harcerkami. Dokumentacja fotograficzna.

DO NAJWAŻNIEJSZYCH CEŁÓW HARCERSKIEJ AFRYKI 2018 NALEŻAŁO M.IN:

- Nawiązanie kontaktu z lokalną społecznością w celu umożliwienia realizacji naszych działań w Afryce oraz budowanie dobrych relacji.

- Wizyta w Ambasadzie RP w Pretorii oraz u Konsul Honorowej RP w Harare.

- Opisanie naszej misji w Międzynarodowych „Wiadomościach Polonijnych” oraz opowiadanie o niej podczas uroczystości w Johannesburgu.

- Służba podczas uroczystości w Johannesburgu upamiętniających loty żołnierzy południowoafrykańskich mające na celu wsparcie Powstania Warszawskiego w 1944r.

- Nawiązanie kontaktu z Polonią Południowoafrykańską oraz zaangażowanie jej członków w projekt Harcerska Afryka.

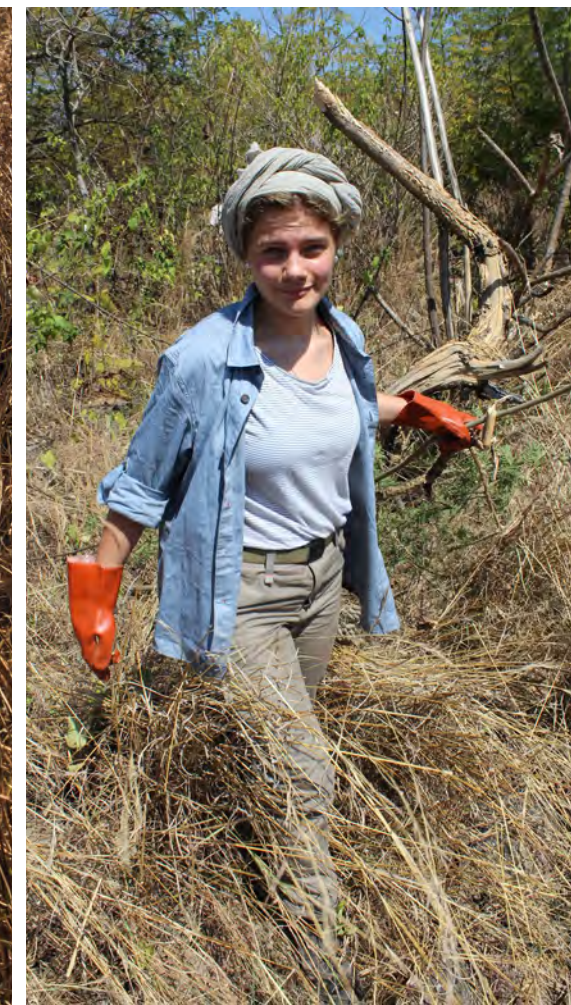

HARCERSKA AFRYKA 2018 - RUSAPE

Cmentarz w Rusape zastaliśmy w opłakanym stanie...ukryty i od lat niszczone przez dziki busz oraz trudne warunki atmosferyczne. Ledwo udało się go odszukać na obrzeżach miasteczka. Siłą rąk wycięliśmy gęste i kłujące zarośla, a następnie wykonaliśmy inwentaryzację polskiej części nekropolii co pozwoliło budować pamięć o Polakach w tym miejscu oraz otrzymać dofinansowanie na kontynuację prac w 2019r.

HARCERSKA AFRYKA 2018 RUSAPE PRACE NA CMENTARZU

Historyk Centrum Dokumentacji
Zsytek Wypędzeń i Przesiedleń
Uniwersytetu Pedagogicznego
w Krakowie - Mariusz Solarz -
dokonujący inwentaryzacji.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - RUSAPE

Zarówno podczas pierwszej jak i drugiej edycji projektu pobyt w Rusape zapewniła nam lokalna parafia. Pomogło nam 4 księży i pani Gospodyni. Zostaliśmy życzliwie przyjęci i ugoszczeni. Wzięliśmy udział w wyjątkowej, afrykańskiej Mszy Świętej, po której wśród ludzi opowiadaliśmy o celu naszej wyprawy.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - MARONDERA

- W Maronderze (dawniej Marandellas) znajduje się obecnie 9 polskich grobów, które oczyściliśmy i w symboliczny sposób ozdobiśmy polską flagą.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - KADOMA

- Kadoma (dawniej Gatooma) - 8 grobów

- W Kadomie w księgach urzędowych, w atmosferze niemal z filmu o Indianie Jonesie odnaleźliśmy imiona i nazwiska Polaków znajdujących się na cmentarzu oraz informacje o ich ekshumacji z polskiego osiedla w Ngesi.

Odszukaliśmy, obejrzeliliśmy i udokumentowaliśmy tamtejsze budynki, które niegdyś były zamieszkiwane przez naszych rodaków.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - NGESI

Wizyta w Ngesi pozwoliła nam na własne oczy przekonać się jak żyli Polacy w Afryce. Zostaliśmy zaproszeni do ich dawnych domów, które aktualnie zamieszkiwane są przez lokalną ludność. Dowiedzieliśmy się gdzie odbywały się najważniejsze wydarzenia takie jak święta narodowe i spotkania organizowane przez naszych rodaków.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - HARARE

O bogatych zbiorach archiwum w Harare słyszeliśmy już przed wyjazdem.

Udało nam się do nich dotrzeć dzięki wsparciu ze strony Konsul Honorowej RP, Krystyny Grabowskiej.

Znaleźliśmy tam m.in. dokumenty ukazujące liczbę Polaków w Afryce, korespondencję i raporty opisujące sytuację i problemy w polsko-brytyjskich osiedlach.

Przypadkiem natrafiliśmy też na książkę ze wzruszającymi zapisami uczennic i harcerzek polsko-brytyjskiej szkoły dla dziewcząt w Digglefold. Jedna z nich w emocjonalny sposób opowiada o nastrojach panujących wśród polskich uczennic, patriotyzmie i miłości do ojczyzny oraz o biwakach na afrykańskiej sawannie i w okolicy Wodospadów Wiktorii.

Wszystkie pozyskane materiały wzbogaciły zbiory CDZWiP oraz IPN.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - DIGGLEFOLD

Po wejściu na teren dawnej Polsko-Brytyjskiej Szkoły dla Dziewcząt w Digglefold przywitał nas ogromny kamienny Orzeł, godło Polski wiszące nad wejściem oraz tabliczka z imieniem gen. Zarzyckiego. Momentalnie poczuliśmy ducha polskości, które nawet po tylu latach nie opuścił tego miejsca. Mieliśmy też szansę podzielić się mało znanym fragmentem historii z uczennicami i pracownikami tejże szkoły. Dokonałiśmy dokumentacji zdjęciowej wszystkich polskich elementów.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - POLONIA W JOHANNESBURGU

W Johannesburgu mieszkaliśmy u byłej animatorki harcerstwa, druhny Zofii Pater i jej syna Dobka, którzy okazali nam ogromną życzliwość zapewniając nam pobyt u siebie w domu. Dzięki nim Johannesburg stał się dla nas bezpieczną przystanią, w której rozpoczęliśmy i zakończyliśmy 2 edycje projektu Harcerska Afryka.

Spotkaliśmy się również z szefową Polskiego Zjednoczenia Narodowego w Johannesburgu, redaktorką naczelną Międzynarodowych Wiadomości Polonijnych, panią Basią Kukulską i jej mężem Markiem. Wspólnie zastanawialiśmy się nad przyszłością projektu oraz rolą jaką może pełnić w nim Polonia.

HARCERSKA AFRYKA 2018 - UROCZYŚĆ W JOHANNESBURGU

Wyprawę zakończyliśmy służbą podczas uroczystości upamiętniających lotników SAAF (South African Air Force), którzy w 1944r. polecili wesprzeć Powstanie Warszawskie. Po raz pierwszy mieliśmy też możliwość podsumowania Harcerskiej Afryki 2018 w obecności Sybiraków, Polonii, członków ambasady RP w Południowej Afryce, generałów brytyjskich, przedstawicieli wielu międzynarodowych stowarzyszeń i fundacji zajmujących się historią II Wojny Światowej. W Wiadomościach Polonijnych pojawiły się 2 obszerne artykuły na temat działań „Harczerzy ZHR” i CDZWIP w Afryce.

Fauna, Flora i Kultura

Przemierzając setki kilometrów po Afrykańskich drogach mieliśmy możliwość obserwowania dzikich zwierząt żyjących na wolności oraz bajecznych krajobrazów, których nie sposób opisać słowami. Lwy, żyrafy, hieny, słonie, węże, krokodyle, legwany, nosorożce... wszystkie przemierzające się w nocy i za dnia między samochodami i namiotami.

Podziwialiśmy niezwykle Victoria Falls, Deltę Okavango, rzekę Zambezi, Ruiny Wielkiego Zimbabwe. Wyspę Kubu na Pustyni Kalahari, która jest uznawana za kolebkę ludzkości. Sawanny, rozlewiska oraz niebo z Krzyżem Południa, które łączy się z ziemią.

Po sukcesie pierwszej edycji Harcerskiej Afryki, widząc jak wiele jeszcze możemy zdziałać postanowiliśmy kontynuować naszą misję w Afryce. Najpierw staraliśmy się jak najbardziej nagłośnić projekt i zbudować wokół niego społeczność, a następnie złożyliśmy wnioski o dofinansowanie Harcerskiej Afryki 2019. I tym razem projekt Harcerskiego Wolontariatu w Afryce spotkał się z ogromnym wsparciem.

Cel Harcerskiej Afryki 2019: Przygotować generalną renowację cmentarza w Rusape.

Tegoroczna, kilkudniowa misja instruktoerek i instruktorów ZHR miała na celu przede wszystkim przygotowanie generalnej renowacji największego i najbardziej zniszczonego cmentarza znajdującego się w Rusape. Spotkania i relacje, które nawiązaliśmy stały się przyczynkiem do kontynuacji Harcerskiej Afryki w kolejnych latach.

W tej części Czarnego Łądu niczego nie załatwi się telefonicznie. Żeby osiągnąć pożądane rezultaty należy osobiście pojawić się w konkretnych miejscach i twarzą w twarz porozmawiać z odpowiednimi osobami. Dodatkowym wyzwaniem, z którym należy się liczyć jest trudna sytuacja polityczna w Zimbabwie. Dzięki zeszłorocznej wyprawie udało nam się nawiązać kontakt z funkcjonariuszem państwowym Zimbabwie, który wyraził chęć zaangażowania się w Harcerską Afrykę.

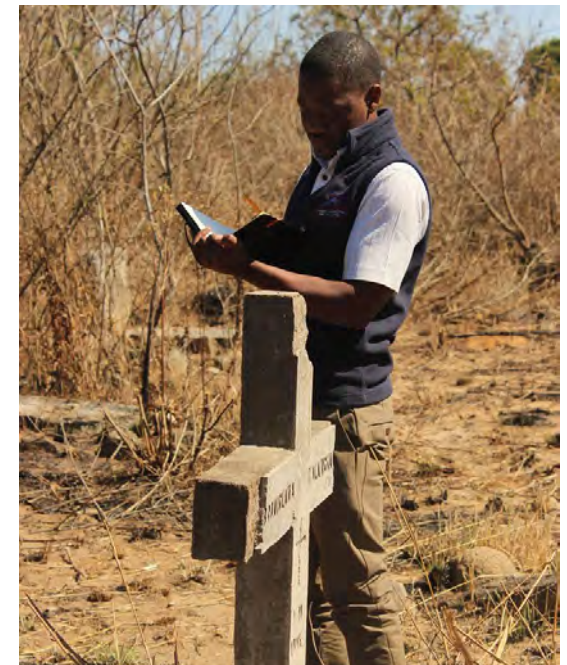

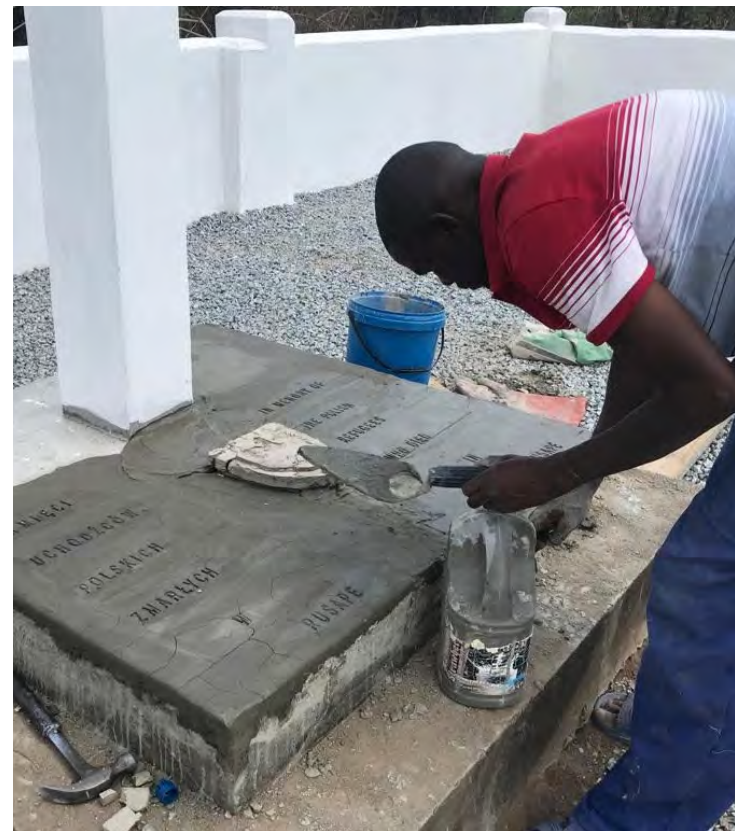
Richard okazał nam nieocenione wsparcie podczas przygotowań remontu nekropolii w Rusape. Pomógł nam skontaktować się z zaufaną ekipą budowlaną, z którą następnie udaliśmy się na miejsce aby wykonać pomiary i przedstawić im plan prac na nadchodzące miesiące.

RENOWACJA CMENTARZA W RUSAPE!

10 dni prac remontowych, w których udział brali hm Michał Synowiec i profesor Huber Chudzio z CDZWIP przyniosły następujące efekty:

- Wszystkie groby zostały naprawione, wyrównane wg przyjętego standardu i pomalowane na biało
- Wszystkie połamane krzyże zostały posklejane, postawione i pomalowane na biało
- Napisy na krzyżach zostały ponownie pomalowane na czarno.
- Wszystkie groby i alejki zostały wypełnione szarym kamieniem
- Został zbudowany solidny, ceglany murek, pomalowany na biało, wyznaczający polską kwaterę.
- Zrekonstruowana została tablica cmentarna z informacją o Polakach znajdująca się przy krzyżu głównym. Pozostało na niej oryginalne godło Polski.
- Podstawy krzyży zostały pomalowane na biało-czerwono
- Na każdym krzyżu znalazła się miniaturka godła Polski.
- Na murze zawisła symboliczną tabliczka mówiąca o misji CDZWIP i ZHR.

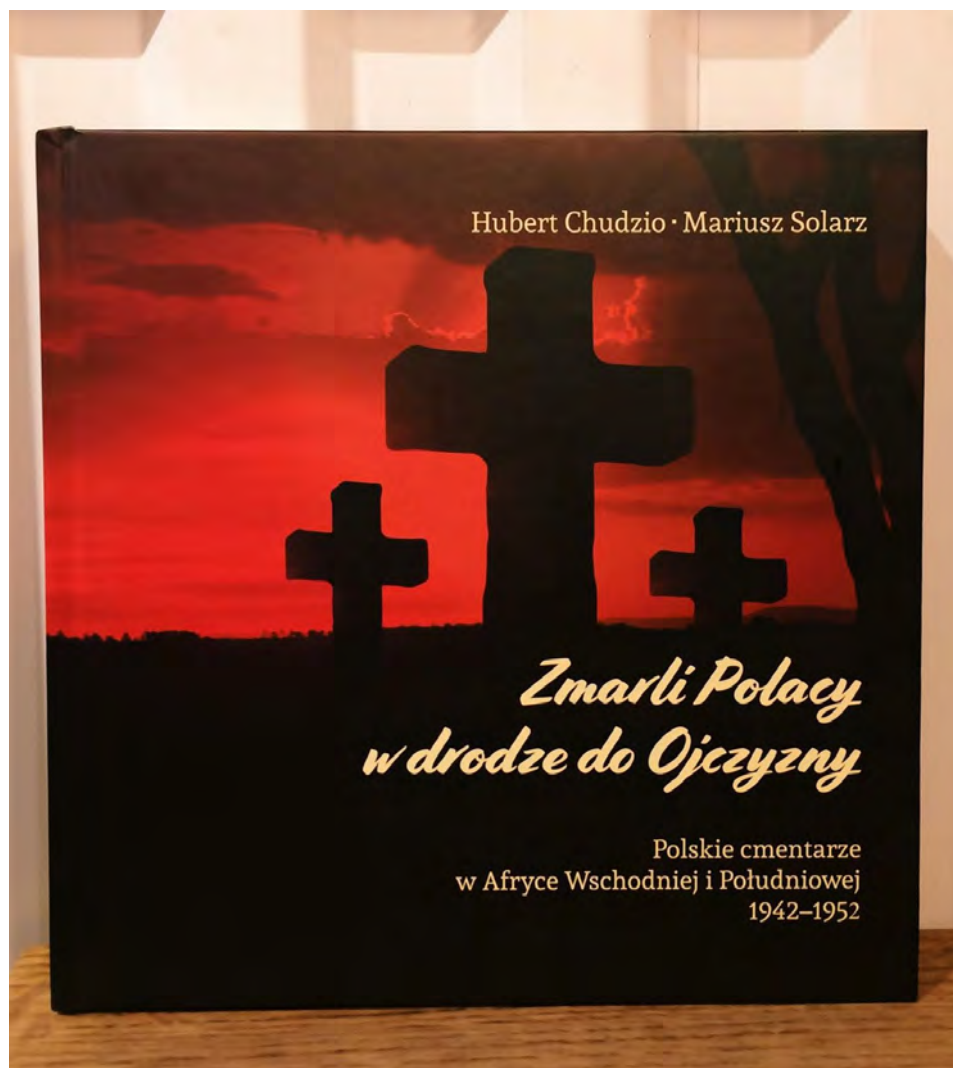

Renowacja cmentarza w Rusape stała się realnym śladem działalności ZHR w Afryce Południowej.

Szczegółowy opis efektów misji Harcerskiej Afryki i historyków z Centrum Dokumentacji, Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń znalazł się w książce autorstwa dyrektora CDZWIP prof. Huberta Chudzio i Mariusza Solarza pt. „Zmarli Polacy w drodze do Ojczyzny.

Polskie cmentarze w Afryce Wschodniej i Południowej 1942-1952" opublikowanej podczas obchodów 80 rocznicy pierwszej masowej deportacji Polaków w głąb Związku Sowieckiego na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie.

Jest to podsumowanie 10 lat prac na nekropoliach sybirackich w Afryce oraz w archiwach polskich i zagranicznych.

Projekt Harcerska Afryka to przede wszystkim służba.

To unikalne i wartościowe doświadczenie, którym pragniemy się dzielić z innymi.

W nasze działania chcemy angażować nowe osoby i środowiska w różnej formie po to by wspólnie dbać o historię Polski, przyczyniać się do poprawy życia tych, którzy najbardziej tego potrzebują, budować relacje z Polonią i uczyć się odpowiedzialności.

Przyszłość naszego projektu :

Odnajdywanie i ochrona polskich miejsc pamięci w Afryce

Naszym celem jest budowanie postaw patriotyzmu poprzez dbanie o polskie miejsca pamięci w krajach afrykańskich przy współpracy ze Zjednoczeniem Polskim w Johannesburgu. W ten sposób nie tylko pozostawiamy fizyczny ślad działalności wolontariuszy Harcerskiej Afryki, ale również dajemy świadectwo o losach naszych rodaków na Czarnym Kontynencie i docieramy z naszą misją do wielu społeczności w Polsce i za granicą.

Harcerski Wolontariat w Afryce

Podczas wypraw do Afryki mieliśmy możliwość doświadczenia w jakich warunkach żyje większość mieszkańców i lepiej zrozumieć ich potrzeby. Odwiedziliśmy szkołę, przedszkola, sierociniec, szkoła Digglefold, parafie. Poznaliśmy wielu wspaniałych ludzi, świeckich i duchownych, którzy z dobroci serca postanowili oddać się działalności misyjnej. Pragniemy włączyć się w ich działania pomagając im na miarę naszych możliwości oraz wysyłając odpowiednio przygotowanych wolontariuszy na różnego rodzaju misje.

Współpraca Zimbabwe-Polska

Jednym z obszarów działania Harcerskiej Afryki jest również współpraca w zakresie opieki nad uczniami z Zimbabwe, którzy w ramach stypendiów przyjeżdżają studiować w Polsce. Różnice kulturowe i styl życia często znacząco wydłużają proces poznawania nowych realiów. Pragniemy pomagać im w pierwszych tygodniach po przyjeździe w różnej formie, stając się dla nich pewnego rodzaju przewodnikami i osobami pierwszego kontaktu.

Ponadto przygotowujemy program sportowy skierowany do dzieci i młodzieży w zaprzyjaźnionych parafiach misyjnych w Afryce.

Harcerski Wschód

W ramach projektu utworzyliśmy nową ścieżkę, której idea ściśle związana jest z celami Harcerskiej Afryki. Harcerski Wschód nastawiony jest na długofalowe i regularne działania oraz wolontariat na terenach dawnych Kresów Wschodnich. Celem ścieżki jest przygotowywanie wolontariuszy wybierających się na misję do Afryki oraz wszystkich osób, które pragną zaangażować się w pomoc naszym rodakom poza granicami kraju poprzez pełnienie tygodniowej/dwutygodniowej służby na rzecz Polonii mieszkającej na terenach Wschodnich.

Zostań Wolontariuszem Harcerskiej Afryki!

Masz w sobie głęboką chęć by nieść pomoc innym? Cechuje Cię kreatywność, zaangażowanie i wytrwałość? Marzysz by poznać Afrykę i zrobić dla niej wiele dobrego? A może szukasz ciekawej formy do pracy ze swoim ZZ'tem tu w Polsce?

Możliwości zaangażowania się w projekt jest naprawdę wiele. Jesteśmy otwarci na wszelkiego rodzaju pomysły dlatego śmiało do nas pisz, a my postaramy się znaleźć dla Ciebie obszar działania: wolontariatwafryce@gmail.com

www.harcerskaafryka.pl | FB: Harcerska Afryka | Instagram: [@harcerska_afryka](https://www.instagram.com/harcerska_afryka)